

مردسالاری؛ مانعی برای حضور زنان در عرصه‌های مختلف

مشاور وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی در امور بانوان لازمه دستیابی به توسعه پایدار را مشارکت فعال همه افراد جامعه به خصوص زنان عنوان کرد و گفت: متأسفانه در کشورهایی چون ایران، مانعی برای حضور آگاهانه و فعالانه زنان در عرصه اقتصادی، سیاسی و اجتماعی وجود دارد که عمده‌ترین آن فرهنگ مردسالارانه است.

وحیده نگین افزود: درجهان کنونی دستیابی به توسعه همه‌جانبه و پایدار، بدون مشارکت فعال و موثر همه افراد جامعه به خصوص زنان میسر نیست. مساله مشارکت در معنای وسیع کلمه دربرگیرنده انواع کنش‌های فردی و گروهی به منظور دخالت در تعیین سرنوشت خود در جامعه و تاثیر نهادن بر فرآیندهای تصمیم‌گیری درباره امور عمومی است و این مشارکت می‌تواند حضور سازنده، توانمند و شایسته زنان را در برداشته باشد. مشارکت در توسعه همه جانبه تنها به رای دادن خلاصه نمی‌شود بلکه فراتر از آن باید شرایط گفت و گوی آزاد و شرکت فعال در فعالیت‌های مدنی، سیاسی و اقتصادی را برای زنان فراهم سازد.

حضور فعال زنان یکی از شاخص‌های حرکت جامعه به سوی توسعه است

وی با بیان اینکه مشارکت نیازمند موقعیتی است که زنان بتوانند در تصمیم‌هایی که در سرنوشت خودشان موثر است، تاثیرگذار باشند، گفت: اگر مشارکت زنان به درستی مورد توجه قرار گیرد، موجب افزایش کارایی برنامه‌های توسعه اعم از توسعه اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و... می‌شود. به طور قطع زنان از اهمیت خاصی در مقوله توسعه برخوردار هستند؛ به گونه‌ای که حضور فعال، آگاهانه و ایمان آنان به توانمندی‌هایشان و میزان و چگونگی این حضور را می‌توان یکی از شاخص‌های ارزیابی یک جامعه در حرکت به سوی توسعه در نظر گرفت.

مشاور وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی در امور بانوان افزود: در حال حاضر چنین مشارکتی در جامعه ما نسبتاً کم و افزایش آن نیازمند فعالیت و برنامه‌ریزی وسیع و عمیق فرهنگی است؛ بویژه با توجه به وضعیت خاصی که زنان در طول تاریخ پشت سر گذارده‌اند و حساسیت‌هایی که نسبت به آنها وجود داشته و دارد.

وی تصریح کرد: هرچند توجه به مفهوم مشارکت در توسعه در کشورهای در حال توسعه تا حدودی رواج یافته اما ابزارهای مشارکت در میان مسوولان و مردم به خوبی جا نیفتاده است. یکی از این ابزارها که در اغلب کشورهای دموکراتیک با موفقیت عمل می‌کند، فعالیت‌های اجتماعی و اقتصادی زنان در قالب تشکل‌های مردمی، سازمان‌های غیردولتی و تعاونی‌هاست.

نگین افزود: هرچند که انگیزه‌ها، استعدادها و توانمندی‌های افراد و گروه‌ها متفاوت از یکدیگر است لیکن در حرکت جمعی واقعی هر فرد و گروهی به اندازه امکان و توان و مسوولیت‌پذیری خودش نقش دارد. به این ترتیب یکی از نقش‌های تشکل‌ها - که مشارکت و همکاری‌های مردم در پذیرش مسوولیت و کاهش تصدی‌گری دولت است - تحقق می‌یابد.

مشاور وزیرتعاون، کار و رفاه اجتماعی در امور بانوان در ادامه گفت: تعاونی نوعی همکاری و مشارکت افراد برای تاسیس و ایجاد یک سازمان اقتصادی با قبول اصولی است که سوداگری و بهره‌کشی از افراد را طرد می‌کند، همه فعالیت‌ها در آن با تشریک مساعی و به صورت جمعی انجام می‌شود، به انسان و آزادی او احترام گذاشته و بدین ترتیب اجازه شکوفایی استعدادها داده می‌شود و در آن روابط نه به صورتی عمودی بلکه به صورت افقی و مبتنی بر تفاهم و احترام متقابل استوار است، چنین نهادی پاسخگوی نیازهای کنونی تمامی جوامع و الگویی برای تحقق مدیریت مشارکتی و دموکراسی واقعی است. به نظر می‌رسد برای تحقق هر بیشتر اهداف این نهاد نیاز به نیرویی عظیم و پُرانگیزه و تغییرخواه است و زنان چنین نیرویی هستند.

تعاونی‌ها و تشکلهای غیر دولتی زنان را برای مسوولیت‌های بزرگتر آماده می‌کنند

وی با بیان اینکه زنان در تعاونی‌ها و تشکل‌های غیر دولتی، توانمندی‌های خود را باور می‌کنند، اظهار کرد: تعاونی‌ها و تشکل‌های غیردولتی، زنان را برای مسوولیت‌های بزرگتر آماده می‌کنند. در کشورهایی چون ایران، مانعی برای حضور آگاهانه و فعالانه زنان در عرصه اقتصادی و سیاسی وجود دارد که عمده‌ترین آن فرهنگ مردسالارانه است. وجود نهادها و موسسات خودجوش و نیرومند و جلب علائق افراد و توده‌های پراکنده در اصناف، گروه‌ها و تشکل‌های مختلف و سازماندهی آنان، باعث تقویت جامعه مدنی خواهد شد.

نگین اضافه کرد: این وضعیت به تقسیم قدرت در میان مردم کمک می‌کند و مشارکت و علاقه‌مندی آنها را به مسوولیت‌پذیری جلب خواهد کرد بنابراین تشکل‌ها و فعالیت زنان در حوزه‌های اقتصادی و اجتماعی رسالت بزرگی دارند. تعاونی‌های زنان با جذب زنان در

جامعه پذیری آنان نیز نقش مهمی ایفا می‌کنند. به این نحو که زنان وارد فضای کسب و کار می‌شوند و گرایش‌ها نسبت به اهداف اقتصادی شکل می‌گیرد. در این شرایط پرداختن به ماهیت وجودی تشکلهای و تعاونی‌هایی که توسط زنان اداره می‌شوند، در روشن کردن ذهن جامعه و فرهنگ‌سازی برای تغییر نگرش‌ها و باورها نسبت به نقش زنان از اهمیت برخوردار است.

نگین ادامه داد: انقلاب اسلامی ایران نشان داد که زنان می‌توانند ضمن حفظ مسئولیت‌های خانوادگی و نگهداری حریم خود، در اجتماع هم حضوری فعال داشته باشند. زنان در جریان انقلاب همواره در صحنه فعالیت‌های انقلابی بودند و پس از انقلاب هم در عرصه‌های متعدد اجتماعی، سیاسی و علمی حضوری پررنگ داشته‌اند اما به لحاظ اقتصادی به نظر می‌رسد که شرایط چندان برای فعالیت آنها فراهم نبوده است تا به صورتی مستقل به کارآفرینی و اشتغال بپردازند.

مشاور وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی در امور بانوان افزود: بنا به آمارها درصد زنان کارآفرین در ایران رقم پایینی است هم نسبت به آمارهای جهانی و از آن مهمتر هم نسبت به ظرفیت‌های موجود در کشور. در سالهای اخیر زنان - که نیمی از جمعیت کشور را تشکیل می‌دهند- گرایش بیشتری به تحصیلات دانشگاهی پیدا کرده‌اند و نرخ ورود زنان و دختران به دانشگاه‌ها افزایش یافته است؛ در حالی که بر اساس آمارهای رسمی، نرخ بیکاری نیز در میان بانوان تحصیلکرده به صورت قابل توجهی بالا است. به نظر می‌رسد جذب این تعداد نیروی تحصیلکرده در سازمان‌های دولتی موجود که بیشتر آن‌ها با تورم نیروی انسانی مواجه هستند، عملی نباشد. بخش خصوصی نیز با توجه به گستره محدود آن در ایران نتوانسته است در جذب این سرمایه‌های ملی موفقیت قابل توجهی داشته باشد.

وی به راهکارهای مهم جهت حل این معضل اشاره و اظهار کرد: توسعه کارآفرینی در میان زنان و دختران دانشگاهی حمایت از فعالیت زنان در بخش تعاونی است. ایجاد تفکر کارآفرینی و ورود به کسب و کار در میان بانوان کشور، خصوصاً دانش‌آموختگان دانشگاهی که با توجه به دانش و مهارتی که در رشته تخصصی دانشگاهی خود فرا گرفته و امکان ایجاد کسب و کار به صورت فردی و یا گروهی در رشته تخصصی خود را دارند، باعث می‌شود که آنها با بهره‌گیری از استعدادهای بالقوه خود، افرادی خلاق، نوآور و کارآفرین شوند و خود را باور کنند.

نگین اضافه کرد: کارآفرینی به نوبه خود فرآیند پیچیده‌ای است که عوامل متعدد شخصیتی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و ... بر آن تاثیر می‌گذارد و شاید همین پیچیدگی و ناهموازی توجه‌کننده میزان قابل تامل عدم حضور گسترده بانوان در کارآفرینی باشد.

وی در ادامه گفت: عکس‌العمل‌های منفی اجتماعی یعنی نگرش منفی به ضرورت نقش اجتماعی زن و محدود کردن توانمندیهای او صرفاً به انجام مسئولیتش در امور خانه داری، همسر داری و بچه داری از دلایل اولیه‌ای است که موجب برخوردها، مخالفت‌ها و ممانعت‌های حضور اجتماعی زن می‌شود.

مشاور وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی در امور بانوان تصریح کرد: چنین نگرشی اساساً نسبت به نقش اجتماعی زن، نادرست است و توان مدیریت و مسئولیت پذیری او را زیر سوال می‌برد و نه تنها اعتقادی به توان زن ندارد بلکه در مقابل هر گونه نقش آفرینی او در این سطوح مقاومت نشان می‌دهد و عامل فشار اجتماعی می‌شود. به همین دلیل کارآفرینی زنان و موفقیت‌شان بویژه در حوزه تعاونی می‌تواند در اصلاح این نوع باورها بازتاب زیادی در محیط پیرامون از خود به جای بگذارد.

تشکل‌های زنان در رفع محرومیت از آنها نقش فعالی داشته باشد

وی در ادامه گفت: جبران این عقب ماندگی‌های تاریخی و رفع مسائل و مشکلات نوین در عرصه زندگی زنان هر دو نیازمند یک حرکت سنجیده، برنامه‌ریزی شده، وسیع و همه جانبه است. در واقع تشکلهای و تعاونی‌های زنان در رفع محرومیت از زنان و حل مسائل آنها باید پیش‌تاز باشند. فعالیت زنان تعاونگر می‌تواند الگوی بسیار خوبی برای همه زنان باشد چراکه نشان می‌دهد که آنان به خوبی می‌توانند فعالیت‌های موثری در زمینه اقتصادی و کارآفرینی و اشتغال داشته باشند. آنان ثابت می‌کنند که می‌توان بر محدودیت‌ها غلبه کرد و کاری تازه انجام داد. علاوه بر آن فعالیت زنان تعاونگر یک نمونه گویا و خوب از گسترش «خیر جمعی» است. خیر جمعی ایده‌ها و فعالیت‌هایی است که به تمام اقشار جامعه در حال و آینده توجه دارد و نه به منافع یک قشر خاص.

نگین در پایان تأکید کرد: با توجه به نقش بی‌بدیل و غیرقابل انکار زنان به عنوان حامی و پشتیبان جریان اشتغال و توسعه پایدار، ضروری است تا تشویق و حمایت از تشکیل اتحادیه‌ها و تعاونی‌های زنان، فراهم کردن فرصت‌های آموزشی، ارتقای مهارت‌های شغلی بانوان تعاونگر، ایجاد فرصت‌های عرضه تولیدات و خدمات و بازاریابی در تعاونی‌های زنان و امکان بهره‌مندی این تعاونی‌ها از منابع و تسهیلات مالی و اعتباری به عنوان بخشی از راهکارهای موثر تقویت و حمایت از تعاونی‌های زنان در کشور مد نظر قرار گیرد.